

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Dohoda o vině a trestu

-

porovnání české a slovenské právní úpravy

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2013

VI. ročník SVOČ

Autor: Bc. Renata Romanová

Konzultant: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VI. ročníku Studentské vědecké a odborné činnosti (SVOČ) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne 15.4.2013

.....
Bc. Renata Romanová

Obsah

Úvod	4
1 Podstata	6
2 Právní úprava	7
3 Podmínky	8
4 Stádia řízení	10
4.1. Sjednávání dohody v přípravném řízení	10
4.2. Řízení o schválení dohody o vině a trestu před soudem.....	12
5 Využití dohod o vině a trestu v rámci slovenské trestní justice.....	15
Závěr.....	18
Seznam použité literatury	20
Přílohy	22

Úvod

Po vzoru zahraničních úprav došlo zákonem č. 193/2012 Sb. k novelizaci českého trestního práva, zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Tato novelizace, s účinností od 1. září 2012, přinesla do českého trestního procesu nový institut, a to dohodu o vině a trestu, která je předmětem mé práce. Tato dohoda je jedna z forem zvláštního typu řízení před soudem. Jak je uvedeno v důvodové zprávě k vládnímu návrhu novely trestního řádu, hlavním cílem zavedení tohoto institutu je zjednodušení a zhospodárnění trestního řízení a snížení počtu věcí, které by soud projednával v hlavním líčení, které je často velmi zdouhavé. Urychlením vyřízení trestních věcí budou mít soudy větší prostor pro projednávání závažnějších trestných činů.

Názory na přijetí tohoto nového institutu byly rozporuplné. Hlavní námitkou proti přijetí dohody o vině a trestu byl důvod, že se jedná o institut, který se střetává s několika základními zásadami trestního řízení, jako je zásada materiální pravdy, zásada volného hodnocení důkazů, zásada veřejnosti, ústnosti a bezprostřednosti. Dalšími zmiňovanými nevýhodami jsou např., že tato dohoda nemá oporu v trestním právu hmotném a že je možný vznik nerovnosti občanů před zákonem z důvodu dvou odlišných forem řízení. Určitý problém je i s věrohodností doznání, kdy navíc toto doznání postrádá sociálně etický rozměr. V neposlední řadě je tu i obava ze vzniku tzv. „třídní justice“ – sociální nespravedlnosti a vzniku „trhu se spravedlností“, čímž by docházelo k postupné ztrátě důvěry v justici¹. Jak se zmiňuje prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.: *„Dohoda o vině a trestu je institut, který podstatně mění povahu trestního procesu, vnáší do trestního procesu institut dohody známé z odvětví práva soukromého, koliduje se systémem českého trestního procesu.“*²

Výhody tohoto institutu, které byly zmiňovány v odborné literatuře před přijetím zákona, který dohodu o vině a trestu začlenil do českého trestního práva procesního, jsou podstatně menší. Mezi klady dohody o vině a trestu patří zejména zmírnění konfliktního rázu trestního řízení, posílení rolí procesních stran v trestním řízení, projev moderního trendu „tzv. společnost dialogu“, zjednodušení trestního řízení, hlavně dokazování, což vede zejména ke

---

¹ MUSIL, J.: *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminalistika 2008, č. 1, str. 3-26

² Jelínek, J.: *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, str. 19

zrychlení a zhospodárnění řízení³.

Zákon byl nakonec přijat až po komplikovaném projednávání v roce 2012. Původní návrh zákona počítal s vyloučením možnosti sjednat dohodu o vině a trestu v řízení o zločinech podle části Druhé hlavy IX a XIII tr. zákoníku a v řízení o trestných činech, kterými byla způsobena úmyslně smrt, pokud nejde o trestný čin zabití podle ustanovení § 141 tr. zákoníku nebo o trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou dle ustanovení § 142 tr. zákoníku. Dalším návrhem, který byl předložen Poslanecké sněmovně dne 15. srpna 2008, bylo předpokládáno, že dohodu o vině a trestu bude možné uzavřít jen u trestných činů s trestem odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let. Ústavně právní výbor ale navrhl změnu rozsahu trestných činů, na které bude možné uzavřít dohodu. Podle této změny dohodu o vině a trestu není možné sjednat o zvláště závažném zločinu a v řízení proti uprchlému, jak je tomu dnes.

Důvodem přijetí tohoto institutu, jak je zmiňováno v důvodové zprávě k zákonu, bylo to, že platná právní úprava nevyužívala všechny možnosti k zajištění obviněnému v plném rozsahu právo na rychlý a spravedlivý proces. Právo na projednání trestní věci obviněného v přiměřené lhůtě je součástí práva na spravedlivý proces dle článku 6 Evropské úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod.

Dohoda o vině a trestu je poměrně průlomové ustanovení, které potlačuje některé základní zásady trestního řízení včetně stěžejní zásady materiální pravdy. Pokud obviněný přistoupí či navrhne dohodu o vině a trestu, další vyšetřování a dokazování před soudem neprobíhá, nenařizuje se hlavní líčení a jsou omezené možnosti odvolání. Jde o zvláštní způsob skončení trestního řízení, který má doplňovat současné možnosti skončení odklonem, jako je vydání trestního příkazu nebo narovnání. Na Slovensku je tento institut v účinnosti již od rekonstrukce trestního práva, která proběhla v roce 2005.

---

³ MUSIL, J.: *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminalistika 2008, č. 1, str. 3-26

1 Podstata

Dohoda o vině a trestu je institutem trestního práva procesního. Hlavním posláním této dohody je co nejvíce zefektivnit a zhospodárnit trestní řízení. Jejím cílem je přispívat k zjednodušení a zkrácení délky trvání trestního řízení a odlehčit soudy od projednávání věcí ve zpravidla zdlouhavém hlavním líčení.⁴ V důsledku odklonu řízení o dohodě o vině a trestu od hlavního líčení, dochází ke zkrácení času mezi vznesením obvinění a konečným rozhodnutím soudu.

Jak je uvedeno v učebnici Trestního práva procesního prof. JUDr. Jaroslava Ivora, CSc. a kolektivu: „*Podstatou tohoto institutu je posouzení podmínek na uzavření dohody jako dvoustranného právního úkonu mezi prokurátorem a obviněným o přiznání spáchání skutku, o uznání viny, o přijetí trestu, případně i o dalších výrocích.*“⁵

Dle ustanovení § 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z., o podmienkach a postupe prokurátora pri konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu (dále jen „Vyhláška č. 619/2005 Z. z.“) se dohodou o vině a trestu rozumí dohoda prokurátora a obviněného a v případech stanovených zákonem i poškozeného nebo i jiné oprávněné osoby, např. dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z. z, trestný poriadok (dále jen „tr. poriadok“) zákonný zástupce obviněného v případě, že je obviněný zbavený způsobilosti k právním úkonům nebo ji má omezenou, o přiznání spáchání skutku, uznání viny a přijetí trestu obviněným a případně i o dalších výrocích. Není tedy zde stanované povinné zastoupení obviněného obhájcem, jak je tomu v českém trestním řádu. Domnívám se ale, že z důvodu kolize dohody o vině a trestu se základními zásadami trestního řízení⁶, toto povinné zastoupení obhájcem je zcela namístě a de lege ferenda by měla být tato povinnost stanovena i na Slovensku. Naprosto souhlasím s názorem prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.⁷, že toto zastoupení by mělo být nejen při sjednávání dohody v předsoudním stádiu řízení, ale i při řízení před soudem při jejím následném schvalování.

⁴ Prokešová, M.: *Odklony v trestnom konaní*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2007, str. 55.

⁵ Ivor, J. a kolektiv: *Trestné právo procesné*. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2006, s. 569.

⁶ např. dle ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu v rozporu se zásadou materiální pravdy, § 2 odst. 3 tr. řádu v rozporu se zásadou legality, § 2 odst. 6 tr. řádu je omezena i zásada volného hodnocení důkazů

⁷ Jelínek, J.: *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, str. 19

Dohodu o vině a trestu dle české právní úpravy je možné uzavřít pouze u trestných činů, u nichž horní hranice trestu odnětí svobody nedosahuje deseti let, tedy pouze u přečinů⁸ a zločinů⁹. Tuto dohodu tedy dle ustanovení § 175a odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) (dále jen „tr. řád“) nelze uzavřít u trestných činů, které jsou zvláště závažnými zločiny, jelikož, jak je stanoveno v ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „tr. zákoník“): „*zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, za něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let*“, dále toto ustanovení také vylučuje možnost uzavření dohody o vině a trestu v případech, kdy je obviněný stíhán jako uprchlý. Zatímco slovenská právní úprava žádné omezení, které by se týkalo určení, u kterých trestných činů lze dohodu o vině a trestu uzavřít, neobsahuje. Je ji tedy možné uzavřít při spáchání kteréhokoliv trestného činu, tedy přečinu, zločinu i zvláště závažného zločinu.

Dalším rozdílem obou právních úprav je možnost sjednání dohody o vině a trestu s mladistvým. Ustanovení § 63 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, vylučuje možnost uzavření dohody o vině a trestu s mladistvým, který nedovršil osmnáct let věku. Důvod tohoto omezení je stanoven v důvodové zprávě k vládnímu návrhu¹⁰, je to: „*upřednostnění výchovného vlivu jednání na mladistvého a uvážlivý výběr vhodného opatření specializovaným soudcem nad rychlostí řízení*“. Slovenská právní úprava toto omezení nemá, dohodu lze sjednat i u mladistvých, je ovšem zapotřebí souhlasu mladistvého, jeho zákonného zástupce a jeho obhájce¹¹.

2 Právní úprava

Dohoda o vině a trestu, jak je upravena v českém právním řádu v ustanovení § 175a a násl. a v ustanovení § 314o a násl. tr. řádu, je postup, na základě kterého mohou státní zástupce a obviněný, případně i poškozený uzavřít dohodu obsahující podstatné náležitosti dle ustanovení § 175a odst. 6, kterou následně státní zástupce předloží soudu ke schválení. Tato

⁸ dle ustanovení § 14 odst. 2 tr. zákoníku jsou to všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let

⁹ dle ustanovení § 14 odst. 3 tr. zákoníku jsou to všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny

¹⁰ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona. Sněmovní tisk Poslanecké sněmovny č. 510, 6. volební období

¹¹ § 232 odst. 2 tr. poriadku

dohoda se sjednává pouze v přípravném řízení, kde obviněný je povinně zastoupen obhájcem, nikoliv v řízení před soudem. Následně se tato dohoda předloží soudu ke schválení. V případě, že soud souhlasí s předloženou dohodou, schválí ji odsuzujícím rozsudkem. Soud tedy neprovádí žádné dokazování v hlavním líčení.

Právní úprava dohody o vině a trestu obsažena v tr. poriadku ve Slovenské republice je od účinnosti rekodifikace trestního práva od 1. ledna 2006. Stejně jako v české právní úpravě je na i Slovensku upraveno nejprve jednání o dohodě a trestu v přípravném řízení, a to v ustanovení § 232 a násl. tr. poriadku, a pak soudní řízení v ustanovení § 331 a násl. tr. poriadku. Podmínky a pravidla postupu sjednávání této dohody jsou upraveny ve Vyhlášce č. 619/2005 Z. z.

3 Podmínky

Pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu je potřeba splnit tři základní zákonné podmínky, které jsou dle ustanovení § 175a odst. 1 tr. řádu a dle ustanovení § 232 odst. 1 tr. poriadku v podstatě stejné. Výsledky vyšetřování musí dostatečně prokázat:

- že se skutek stal,
- že tento skutek je trestným činem,
- že tento skutek spáchal obviněný.

Pokud je toto splněno, může státní zástupce, jak dle české, tak prokurátor dle slovenské právní úpravy, na návrh obviněného ale i bez jeho návrhu, zahájit jednání s obviněným o obsahu této dohody. Ustanovení § 255 odst. 3 tr. poriadku navíc ještě stanovuje možnost iniciativy i ze strany předsedy senátu, kdy *„po vykonání úkonů podle odst. 1 a 2 předseda senátu zjistí, zda prokurátor a obžalovaný nechtějí uzavřít dohodu o vině a trestu“*. O průběhu jednání o dohodě o vině a trestu vyhotoví prokurátor zápis (viz. Příloha č. 1), který se zakládá do spisu.¹²

Obě zákonné úpravy jen stanovují, že státní zástupce, resp. prokurátor *m ů ž e* zahájit jednání

---

¹² § 6 Vyhlášky č. 619/2005 Z.z.

o dohodě o vině a trestu, aplikace institutu dohody o vině a trestu je tedy fakultativní a závisí na úvaze státního zástupce, resp. prokurátora v konkrétním případě.

K uzavření dohody, je nutné ještě splnit následující podmínky dle ustanovení § 175a odst. 3:

- výslovné prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán a který je předmětem sjednané dohody o vině a trestu
- neexistence důvodných pochybností o pravdivosti jeho prohlášení

Dle slovenské právní úpravy¹³ obviněný nejen výslovně prohlásí, že spáchal skutek, navíc musí ještě uznat vinu. I když to na první pohled vypadá stejně, není tomu tak. Ztotožňuji se s názorem prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc., který tvrdí, že: *„Jestliže zavádíme institut, který umožňuje, aby v trestním řízení se rozhodovalo nikoli o tom, co se stalo, ve smyslu materiální pravdy, ale o tom, na čem se příslušné subjekty dohodly, když uzavřely dohodu o vině a trestu, potom minimálním požadavkem na obviněného by mělo být, aby alespoň uznal svoji vinu. Z prohlášení obviněného, že spáchal skutek, pro který je stíhán, se ovšem ztrácí jakýkoliv etický aspekt a jde pouze o chladné zvážení, jaké prohlášení mu zajistí výhody v trestním řízení.“*¹⁴ De lege ferenda by bylo vhodné, aby uznání viny v určité podobě bylo zařazeno i do české právní úpravy.

Toto uznání viny se později potvrdí v řízení před soudem formou deseti otázek, které pokládá předseda senátu. Výčet otázek je taxativní. Znění těchto otázek je přesně stanoveno v ustanovení § 333 odst. 3 tr. poriadku. Jak je upraveno v ustanovení § 334 odst. 1 tr. poriadku, návrh dohody může být schválen pouze v případě, že obviněný odpověděl na všechny otázky „áno“.

Prohlášení obviněného, že spáchal skutek, který je předmětem dohody o vině a trestu ovšem nemůžeme považovat za doznání ke spáchání trestného činu. Pokud by totiž k uzavření či ke schválení dohody nedošlo, nelze jej použít jako důkaz v dalším řízení, jelikož podle ustanovení § 175a odst. 7 tr. řádu se k prohlášení v dalším řízení nepřihlíží. Což je naprosto v pořádku, domnívám se, že v případě, že by toto zakotveno nebylo, k jednáním o dohodě o vině a trestu by vůbec nedocházelo nebo jen zcela výjimečně.

---

¹³ § 232 odst. 1 tr. poriadku

¹⁴ ¹⁴ Jelínek, J.: *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, str. 19

4 Stádia řízení

Řízení o dohodě o vině a trestu má dvě stádia, a to řízení předsoudní, kdy státní zástupce zjišťuje, zda jsou splněné podmínky pro jednání o dohodě o vině a trestu a následné sjednávání konkrétní dohody s obviněným, a řízení před soudem, kdy soud dohodu navrženou státním zástupcem schvaluje.

V rámci řízení o dohodě o vině a trestu se obviněný vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení před nezávislým a nestranným soudem a trest je mu soudem uložen bez dokazování viny.

4.1. Sjednávání dohody v přípravném řízení

Za splnění výše uvedených materiálních podmínek (viz. Kapitola č. 3) dohodu o vině a trestu lze sjednat v rámci přípravného řízení. Způsob sjednávání dohody na Slovensku je blíže upraven ve Vyhlášce č. 619/2005 Z. z., zatímco v České republice zákon ani jiný podzákoný právní předpis další podrobnosti pro sjednávání v přípravném řízení nijak blíže neupravuje. Ustanovení § 175a odst. 3 tr. řádu jen stanoví, kdo musí být přítomen při jednání. Těmito osobami jsou státní zástupce, obviněný a jeho obhájce. Z toho vyplývá, že pokud státní zástupce chce přistoupit k jednání o dohodě o vině a trestu s obviněným, který obhájce nemá, musí se postupovat podle ustanovení § 38 a násl. tr. řádu, tedy pokud si jej nezvolí obviněný ve stanovené lhůtě, soudce mu jej obligatorně ustanoví. Nutné ještě podotknout, že ustanovení § 36b tr. řádu, které umožňuje vzdání se obhájce v případě nutné obhajoby, se nevztahuje na sjednávání dohody o vině a trestu.

V případě, že jsou splněny podmínky pro zahájení jednání o dohodě o vině a trestu a státní zástupce, resp. prokurátor a obviněný, příp. poškozený vyjádřili souhlas o takovéto dohodě jednat, dle ustanovení § 175a odst. 2 tr. řádu a dle ustanovení § 232 odst. 2 tr. poriadku státní zástupce, resp. prokurátor předvolá k jednání obviněného. O době a místě jednání musí ještě vyrozumět obhájce obviněného a poškozeného, pokud ten neprohlásil, že se vzdává procesních práv, které mu zákon přiznává. Jelikož je na Slovensku možné sjednat dohodu o vině a trestu i s mladistvým, musí prokurátor dle ustanovení § 340 tr. poriadku předvolat i jeho obhájce, zákonného zástupce a státní orgán péče o mládež. Zde je ale ještě navíc

podmínkou k uzavření dohody nutnost souhlasu zákonného zástupce, mladistvého a jeho obhájce¹⁵.

V této fázi řízení musí státní zástupce, resp. prokurátor s obviněným a jeho obhájcem se především dohodnout na trestu – jeho druh, výměru, způsob výkonu trestu, délku zkušební doby (v případě, že je výkon trestu odnětí svobody podmíněně odložen nebo bylo-li dohodnuto podmíněně upuštění od potrestání s dohledem), náhradní trest odnětí svobody (v případě peněžitého trestu), typ a rozsah přiměřeným omezení a povinností nebo lze dohodnout i upuštění od potrestání. Vedle trestu, nebo i místo něj, je možné se také dohodnout na uložení ochranného opatření. Jako ochranné opatření lze v dohodě sjednat ochranné léčení dle ustanovení § 99 tr. zákoníku, na Slovensku dle ustanovení § 73 a násl. tr. zákona a zabezpečovací detenci dle ustanovení § 100 tr. zákoníku, na Slovensku dle ustanovení § 81 a násl. tr. zákona. V případě, že v dohodě bude sjednáno upuštění od potrestání, lze uložit zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty dle ustanovení § 101 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, a dle ustanovení § 83 a násl. tr. zákona na Slovensku. Ale dle české právní úpravy není možné sjednat ochrannou výchovu, jelikož tu lze uložit pouze mladistvému, který nedovršil osmnáctý rok věku, a s mladistvým je vyloučena možnost sjednání dohody¹⁶.

Jak je uvedeno v ustanovení § 175a odst. 6 písm. f) tr. řádu, trest musí být v souladu s trestním zákoníkem, tedy zejména v souladu s obecnými zásady pro ukládání trestu dle ustanovení § 39 a násl. tr. zákoníku, musí být přiměřený spáchanému činu a osobě pachatele. Dle slovenské právní úpravy (§ 5 odst. 1 Vyhlášky č. 619/2005 Z. z.) je prokurátor povinen při vyjednávání o druhu, výměře a způsobu výkonu trestu řídit se ustanoveními druhé hlavy tr. zákoníku. Navíc je ale zakotvena určitá motivace pro obviněného uzavřít dohodu o vině a trestu, kterou česká právní úprava postrádá. A to taková, že v rámci dohody o vině a trestu lze uložit trest odnětí svobody se sníženou dolní hranicí až o jednu třetinu, jak je stanoveno v ustanovení § 5 odst. 2 Vyhlášky č. 619/2005 Z. z. Ale i při tomto trestu se musí dbát na to, aby trest plnil svůj účel a byl v souladu s příslušnými ustanoveními tr. zákona o ukládání trestu.

Návrh dohody, která se soudu předkládá ke schválení (viz. Příloha č. 2) se dle ustanovení § 64

---

¹⁵ § 232 odst. 2 tr. poriadku

¹⁶ § 63 zákona č. 218/2003 Sb., zákon o soudnictví ve věcech mládeže

odst. 1 písm. a) tr. řádu doručuje do vlastních rukou.

4.2. Řízení o schválení dohody o vině a trestu před soudem

Aby byla dohoda o vině a trestu platná, je zapotřebí její schválení soudem. Dle ustanovení § 314o odst. 1 tr. řádu, stejně jako dle ustanovení § 331 odst. 1 tr. poriadku návrh na schválení dohody o vině a trestu (viz. Příloha č. 3) přezkoumá předseda senátu podle jeho obsahu a obsahu spisu. Předseda senátu buď:

- a) nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu na schválení dohody o vině a trestu,
- b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady, zejména neměl-li obviněný při sjednávání dohody o vině a trestu obhájce, nebo z důvodů uvedených v § 314r odst. 2¹⁷, nebo
- c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení dohody o vině a trestu.

Pokud soud rozhodne o odmítnutí dohody o vině a trestu pro závažné procesní vady je třeba označit konkrétní vady nebo skutková zjištění, která byla důvodem takového odmítnutí. O odmítnutí dohody o vině a trestu rozhoduje soud usnesením. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má dle ustanovení § 314r odst. 2 odkladný účinek. Po nabytí právní moci usnesení o odmítnutí návrhu dohody o vině a trestu se věc vrací do přípravného řízení.

Předběžné projednání návrhu se nařizuje v případech stanovených ustanovením § 314p odst. 1, tedy pokud věc patří do příslušnosti jiného soudu, věc má být postoupena jinému orgánu, protože výsledky přípravného řízení ukazují, že se nejedná o trestný čin, ale skutek, který by mohl být posouzen jiným příslušným orgánem jako přešůpek, jiný správní delikt nebo kárné provinění¹⁸, nebo jsou dány okolnosti zastavení či přerušování trestního stíhání, anebo okolnosti odůvodňující podmíněné zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání.

Státní zástupce má možnost vzít návrh na schválení dohody zpět než se soud odebere k závěrečné poradě. Tímto zpětvzetím se věc vrací do přípravného řízení, taktéž, i pokud

---

¹⁷ Soud dohodu o vině a trestu **neschvální**, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu. V takovém případě věc vrátí usnesením do přípravného řízení. Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

¹⁸ § 171 odst. 1 tr. řádu

usnesení o odmítnutí návrhu na schválení dohody o vině a trestu nabyde právní moci.¹⁹ I po vrácení věci do přípravného řízení, může státní zástupce navrhnout jinou, novou dohodu o vině a trestu.

Návrh dohody o vině a trestu se projedná ve veřejném zasedání²⁰ (zápis o konání veřejného zasedání viz. Příloha č. 4). Po zahájení veřejného zasedání přednese státní zástupce návrh na schválení dohody. Po přednesení vyzve předseda senátu obviněného, aby se k návrhu vyjádřil, a dotáže se jej dle ustanovení § 314q odst. 3, zda:

- a) rozumí sjednané dohodě o vině a trestu, zejména zda je mu zřejmé, co tvoří podstatu skutku, který se mu klade za vinu, jaká je jeho právní kvalifikace a jaké trestní sazby zákon stanoví za trestný čin, který je v tomto skutku spatřován,
- b) prohlášení o tom, že spáchal skutek, pro který je stíhán, učinil dobrovolně a bez nátlaku a byl poučen o svých právech na obhajobu,
- c) jsou mu známy všechny důsledky sjednání dohody o vině a trestu, zejména, že se vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a práva podat odvolání proti rozsudku, kterým by soud dohodu o vině a trestu schválil, s výjimkou důvodu uvedeného v § 245 odst. 1 větě druhé.

Dle tr. poriadku předseda senátu ještě navíc zjistí, zda byl obviněný poučen o svých právech, zejména o právu na obhajobu, či mu byla dána možnost na svobodnou volbu obhájce, zda se s obhájcem mohl radit o způsobu obhajoby a zda souhlasí s navrhovaným trestem, trest přijímá a ve stanovených lhůtách se podřídí výkonu trestu a ochrannému opatření a nahradí škodu v rozsahu dohody.²¹

Obě právní úpravy se shodují v tom, že o návrhu dohody soud rozhoduje jako o celku, nemůže některou část dohody změnit. V případě, že soud nesouhlasí s nějakou částí dohody o vině a trestu, je oprávněn veřejné zasedání na potřebný čas přerušit, aby strany mohly navrhnout nové znění dohody²². Strany ale nejsou povinné předložit nové znění dohody. O

---

¹⁹ § 314o odst. 3, odst. 5 tr. řádu

²⁰ V neveřejném zasedání dle ustanovení § 331 odst. 2 tr. poriadku je možné projednat zřejmou nepřiměřenost dohody o vině a trestu v případě, že se jedná o zločin, na který zákon stanovuje trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje osm let, a to pouze podle slovenské právní úpravy.

²¹ § 333 odst. 3 tr. poriadku

²² § 314r odst. 3 tr. řádu a § 334 odst. 2 tr. poriadku

skutku, právní kvalifikaci, trestu a ochranném opatření může rozhodovat pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu, taktéž i o nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, pokud s ní poškozený souhlasí nebo pokud odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného.

Při schválení dohody soud rozhoduje odsuzujícím rozsudkem²³. V tomto rozsudku uvede výrok o schválení dohody a výrok o vině a trestu, případně ochranném opatření, v souladu s dohodou o vině a trestu (Rozsudek o schválení dohody o vině a trestu viz. Příloha č. 5).

Odvolání proti rozsudku o schválení dohody o vině a trestu je upraveno v ustanovení § 245 odst. 1 tr. řádu. Je možné jej podat jen v případě, že tento rozsudek není v souladu s dohodou o vině a trestu, kterou navrhl státní zástupce ke schválení. Omezenou možnost má podat odvolání i poškozený, který uplatnil svůj nárok, a to v případě nesprávnosti výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení, ledaže byla dohoda schválena v podobě (rozsah a způsob náhrady), s níž souhlasil.

Dle slovenské právní úpravy rozsudek nabyde právní moci již vyhlášením²⁴, což znamená, že proti němu nelze podat žádný řádný opravný prostředek. Přípustné je pouze podat dovolání, ale jen na základě důvodu uvedeného v ustanovení § 371 odst. 1 písm. c) tr. poriadku, tedy v případě, že bylo zásadním způsobem porušeno právo na obhajobu, a v případě § 371 odst. 2 tr. poriadku, kdy toto dovolání může podat pouze ministr spravdnosti.

O přípustnosti dovolání dle ustanovení § 371 odst. 1 písm. c) tr. poriadku se zabýval Nejvyšší soud Slovenské republiky v usnesení ze dne 29. října .2008, sp. zn. 3 Tdo 30/2008. V posuzovaném případě dovolací soud nezjistil, že by v původním řízení bylo jakýmkoliv zásadním způsobem porušeno právo obviněného na obhajobu. Důvodem bylo, že tento obviněný měl od počátku trestního stíhání až do vynesení pravomocného prvostupňového rozhodnutí. Přičemž v průběhu řízení nikdy nenamítal na kvalitu právních služeb, které mu byly poskytovány.

---

²³ § 334 odst. 4 tr. poriadku, § 314r odst. 4 tr. řádu

²⁴ § 334 odst. 5 tr. poriadku

5 Využití dohod o vině a trestu v rámci slovenské trestní justice

Dohoda o vině a trestu, jak bylo zmíněno výše, byla zařazena do slovenského trestního práva v rámci rekodifikace trestního práva, jejímž výsledkem bylo přijetí nového trestního zákona č. 300/2005 Z. z. i přijetí nové kodifikace trestního práva procesního, tedy zákona č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Cílem této rekodifikace bylo mimo jiné zrychlení trestního řízení.

O záměrech zákonodárce zrychlit trestní řízení hovoří i Generální prokurátor Slovenské republiky ve své „Zprávě o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2006“²⁵, kde zmiňuje, že cílem zákonodárce bylo řešit odklonem 70% trestních věcí. Dále v této zprávě zhodnotil rok 2006, kdy v tomto roce bylo na prokuratuře skončeno návrhem na dohodu o vině a trestu proti 2 916 obviněným, z nichž soud akceptoval podle § 232 tr. poriadku vůči 1 924 obviněným. I když se nepodařilo naplnit cíle zákonodárce, neboť jak je uvedeno ve zprávě Generálního prokurátora, odklonem (dohodou o vině a trestu a podmíněné zastavení trestního stíhání) skončilo trestní stíhání proti 8 699 osobám z 27 523 obžalovaných, tedy pouze 24%, výsledky předčily očekávání a jsou odrazem výhodnosti tohoto institutu.

Níže uvedené údaje v tabulkách jsou převzaty z údajů slovenské Generální prokuratury ze Statistického přehledu trestné a netrestné činnosti za roky 2006 až 2012²⁶. Tyto údaje se týkají aplikace institutu dohody o vině a trestu v letech 2006 až 2012. Z tabulky č. 1 vyplývá, že po seznámení se s institutem dohody o vině a trestu v průběhu roku 2006, dochází v již v následujícím roce k výraznému nárůstu jeho užívání, téměř o 83%. Důvodem je nejspíš zjištění výhodnosti tohoto institutu, a to nejen pro obviněného, ale i pro prokurátora a pro soud.

V následujících letech dochází také k postupnému navyšování využívání tohoto institutu, i když ne tak razantnímu. Již ale v roce 2009, tedy 4 roky od rekodifikace, Generální prokurátor ve „Zprávě o činnosti prokuratury Slovenské republiky za rok 2009“ upozorňoval,

²⁵ dostupné na <http://www.genpro.gov.sk/vdoc/7711/sprava-2006-cast-2-8e.html> - přístup ke dni 10.4.2013

²⁶ dostupné na <http://www.genpro.gov.sk/statistiky-12c1.html> - přístup ke dni 10.4.2013

že využívání tohoto institutu je již na hranici únosnosti jednotlivých prokuratur, jak personální, tak i materiální, přestože to stále nenaplnilo záměr zákonodárce, který předpokládal, jak již bylo zmíněno, podíl odklonů na celkem skončených trestních věcech 70%²⁷. K dalšímu růstu ve využívání tohoto institutu je tedy potřeba personálně posílit prokurátory a odborné pracovníky, neboť se sice jedná o institut, který zmenší počet věcí, které budou u soudu projednávány v hlavním líčení, ale jejich příprava je pro prokurátory časově a administrativně náročná. Tedy cíl zákonodárce řešit 70% všech případů odklonem, vypadá zatím jako nesplnitelný.

Tabulka č. 1:

Vývoj využívání dohody o vině a trestu v praxi slovenské prokuratury

Výsledky přípravného řízení v trestním řízení na prokuraturách Slovenské republiky			
ROK	počet podaných návrhů dohod ke schválení soudem	počet dohod schválených soudem	celkový počet ukončených trestních stíhání proti známým osobám
2006	2916	1924	43530
2007	5328	4642	47043
2008	6039	5741	46346
2009	7209	6856	49485
2010	7619	7091	49485
2011	8012	6538	48076
2012	8458	8128	50418

Co se týče možnosti sjednávání dohody o vině a trestu v řízení proti mladistvým, které česká právní úprava²⁸ nepřipouští, využívání tohoto institutu na Slovensku postupně roste. Z původního využití dohody 9,6% v roce 2006 (ze 3 541 skončených věcí byla dohoda uzavřena ve 341 případech) došlo v roce 2012 k navýšení na 19,2% (ze 3 682 skončených věcí byla dohoda uzavřena v 708 případech) – viz. tabulka č. 2. Je tedy otázkou, zda by tato úprava, tedy možnost sjednat dohodu o vině a trestu i v řízení proti mladistvému, de lege ferenda neměla být po vzoru slovenské právní úpravy zařazena i do české právní úpravy. Domnívám se, že Statistické údaje Generální prokuratury v letech 2006 až 2012 na tuto otázku odpovídají.

²⁷ dostupné na <http://www.genpro.gov.sk/vdoc/10281/sprava-2009-cast-2-32b.html> - přístup ke dni 10.4.2013

²⁸ § 63 zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Tabulka č. 2:

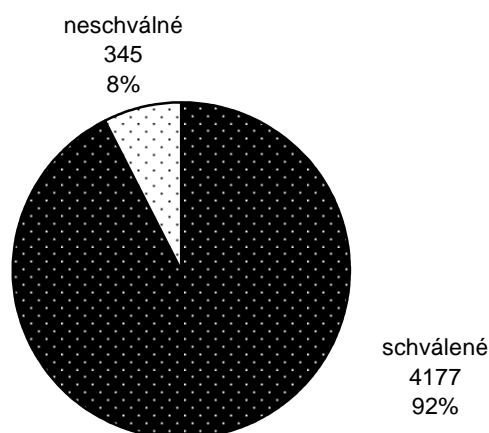
Vývoj využívání dohody o vině a trestu v řízení proti mladistvým

Kriminalita mladistvých v obvodě krajských prokuratur			
ROK	počet podaných návrhů dohod ke schválení soudu	počet dohod schválených soudem	celkový počet ukončených trestních stíhání
2006	341	281	3541
2007	567	487	4536
2008	704	616	4683
2009	691	673	4286
2010	702	659	4072
2011	809	756	3934
2012	708	705	3682

Na závěr se ještě zmíním ke schvalování dohod o vině a trestu soudem. Jak vyplývá z údajů týkajících se schvalování dohod v tabulce č. 1 i v tabulce č. 2, celkový podíl schválených dohod k návrhům podaným prokurátorem je vysoký, např. v řízení proti mladistvým v období 2006 až 2012 je 92% dohod předložených soudu schválených (viz. graf č.1). Takže v případě, že prokurátor uzavře s obviněným dohodu o vině a trestu a pak ji následně předloží soudu ke schválení, jen málokdy dojde k odmítnutí navržené dohody.

Graf č. 1

**Dohody o vině a trestu v řízení proti
mladistvým navržené soudu ke schválení v
letech 2006 - 2012**

Závěr

Dohoda o vině a trestu se do slovenské právní úpravy zařadila rekonstrukcí trestního práva, která proběhla roku 2005, nikoliv jako v České republice pouze novelizací stávajícího trestního řádu, které nebylo zrovna nejšťastnější. Jedním z cílů této rekonstrukce mělo být i urychlení trestního řízení, které je předpokladem splnění požadavku práva na zákonný a včasný trestní proces, který zajišťuje, aby se osoba, proti které bylo vzneseno obvinění, nacházela v právní nejistotě co nejkratší dobu a trestní řízení se ukončilo v co nejkratší lhůtě²⁹.

Institut dohody o vině a trestu má své zdůvodnění hlavně v době přetížení nejen soudů, ale i jiných orgánů činných v trestním řízení. Jedná se totiž o institut, kterým může být alternativně vyřešeno i řízení o závažnějších deliktech, než u kterých lze využít odklonů, trestního příkazu nebo zkráceného přípravného řízení.

Ale díky této přetíženosti trestní justice se zákonodárci snaží o odlehčení soudů formou zkracování a zjednodušování trestního řízení. Měli by ale usilovat i o efektivnější trestní řízení. Rychlé řízení a případně následné rychlé uložení sankce je důležitým předpokladem, aby trestní právo plnilo svůj účel, ale nesmí být toto řízení ukvapené. Hlavním cílem při budoucí novelizaci norem trestního práva by měla být snaha o co nejefektivnější trestní řízení.

I když se česká právní úprava podobá té slovenské, je možné mezi nimi najít pár zásadních rozdílů. V porovnání se slovenskou právní úpravou dohody o vině a trestu je česká právní úprava obezřetnější. Dohoda o vině a trestu nespočívá jen na doznání obviněného, musí být prokázáno i objektivním dokazováním, princip materiální pravdy je tedy alespoň v hlavních rysech zachován. Jako základní garanci pro ochranu práv obviněného zákonodárce zakotvil nutnost obviněného být zastoupen obhájcem, což bych de lege ferenda doporučila zakotvit i do slovenské právní úpravy, a to z důvodu menšího množství podávaných dovolání.

Na rozdíl od slovenské úpravy zákonodárce postupoval opatrněji, především omezením možnosti využití dohody o vině a trestu v případě, že se jedná o zvlášť závažný zločin a také v případě, že obviněným je osoba mladší osmnácti let.

---

²⁹ Klátik, J.: *Zrýchlenie a zhospodárenie trestného konania*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2010, str. 10.

Po vzoru slovenské úpravy de lega ferenda by bylo vhodné spojit řešení trestní věci formou dohody o vině a trestu s určitými výhodami pro obviněného, protože pokud obviněný nebude zvýhodněn, ať už v délce trestu nebo druhem trestu, nebude motivován k uzavření této dohody. Nemusí to být nutně akceptování přesného slovenského modelu formou snižování trestní sazby, ale nějaký jiný způsob zmírnění sankce by určitě napomohla k větší předvídatelnosti při tomto rozhodování. Také by bylo vhodné zakotvit možnost sjednávání dohody o vině a trestu v řízení před soudem.

De lega ferenda by bylo také vhodné upravit formulaci § 175a odst. 3 tr. řádu a další, že obviněný „prohlásí, že spáchal skutek, pro který je stíhán“ po vzoru slovenské úpravy a to, že obviněný „přizná vinu“, čímž by se dle názoru prof. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc. vyjádřil určitý etický aspekt trestního řízení.

V neposlední řadě je potřebné také upravit alespoň minimální pravidla pro sjednávání dohod v přípravném řízení. Chybí například lhůta pro vyjádření obviněného k návrhu státního zástupce na jednání o dohodě, zakotvit domněnku, že v případě, že je obviněný pasivní a nereaguje na výzvy státního zástupce, tak o dohodu nemá zájem apod.

Jak nasvědčují poznatky ze Slovenska, využívání dohody o vině a trestu se po několika letech stalo využívaným institutem skončení přípravného řízení. Jak moc bude dohoda o vině a trestu v praxi využívána u nás a v jaké rozsahu budou dohody uzavírány, odhalí aplikační praxe.

Seznam použité literatury

Monografie

1. IVOR, Jaroslav a kolektiv. *Trestné právo procesné*. První. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2006, 993 s., ISBN 80-8078-0101-X
2. JELÍNEK, Jan a kolektiv. *Trestní právo procesní*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011
3. MINÁRIK, Štefan a kolektiv. *Trestný poriadok. Stručný komentár*. První. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2006, 1302 s., ISBN 80-8078-085-4
4. ŠČERBA, Filip a kolektiv. *Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice*. Praha: Leges, 2012, 128 s.

Články

1. BEŇOVÁ, Michaela. *Poznámka k obecné svědecké povinnosti a povinnosti zachovávat mlčenlivost*. Bulletin advokacie. 2009, č. 5
2. JELÍNEK, Jiří. *Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící*. Bulletin advokacie. 2012. č. 10
3. KOREL, František. *Aktuality*. Soudní rozhledy. 2012. č. 10
4. KRÁL, Vladimír. *Dohoda o vině a trestu v návrhu novelizace trestního řádu*. Právní rozhledy. 2008. č. 20
5. LOBOTKA, Andrej. *Dohoda o vině a trestu a její vztah k účelu trestu*. Právní rozhledy. 2012. č. 19
6. MUSIL, Jan. *Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení*. Kriminallistika. 2008. č.1

Právní předpisy a judikatura

1. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
2. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
3. zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)
4. zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok
5. zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon
6. Vyhláška Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky č. 619/2005 Z. z., o

podmienkach a postupe prokurátora při konaní o dohode o uznání viny a prijatí trestu

7. Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 29.10.2008, sp. zn. 3 Tdo 30/2008
8. Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 13.5.2009, sp. zn. 2 Tdo 32/2007
9. Usnesení Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 25.6.2008, sp.zn. 3 Tdo 23/2008

Přílohy

Seznam příloh

1. Zápis z jednání o dohodě o vině a trestu
2. Dohoda o vině a trestu
3. Návrh na schválení dohody o vině a trestu
4. Zápis o veřejném zasedání
5. Rozsudek Slovenské republiky